

הלכות קריאת שמע סימן סט

סט דין פורס על שמע, וכו' ב' סעיפים:

א מגלה כי לפרוש
ה"ן שם ב שם
במשנה ג מסכת
ספורים ו"מ בפירק
א מהלכות תפלה
ד תלמודי רש"י
בשמו והאגור בשם
סמ"ק ורזקא ומסכת
ספורים

א *אם יש בני-אדם שהתפללו (א) כל אחד בפני עצמו בנחיד ולא שמעו לא קדיש ולא קדשה, עומד אחד מהם (ב) ואומר קדיש ויברכו וברכה ראשונה (א) 'ויצר אור' ולא יותר, וזה נקרא פורס על שמע, לשון חתיכה פרוסה, שאין אומרים אלא קצת ממנה: הגה (ד) ועכשיו לא נהגו לומר כל ברכת 'ויצר אור', אלא אומרים קדיש ויברכו והם עונים אחריו (ב) (א) ברוך ה' וכו'. יש אומרים שפורסין בקריאת שמע של ערבית (ה) כמו בשחרית (כלבו וכו' בשם הר"ן). (ו) ולא נהגו כן משום (ז) דליכא קדיש קדם 'ברכו' של ערבית: לאחר שסימו ברפת 'ויצר אור' *אומר אבות וגבורות (ח) וקדשה ו'אמה קדוש', וזה (ט) נקרא עובר לפני התבה. *זאין עושין דברים אלו בפחות מצטורה משום דהוי דברים שבקדשה. *ויצריך לחזור אחר ששה שלא שמעו, דהניגו רב העשרה. *זאם אינם נמצאים, אפלו בשביל אחד (י) שלא (ז) (ב) שמע אומרים, ואפלו מי ששמע יכול לפרס

שערי תשובה

[6] ברוך ה'. ועין במג"א בריש הסימן מתשובת הרמ"ע וי"ש ע"ז בראשונים, והב"ח השמיט ולא דעתיה לפה: [3] שמע. עכ"ל. וע"ל סי' נה בשע"ת סי' ט וי"ש בעש"ת וקנין כאן קה:

באר היטב

(ב) ברוך ה' וכו'. ואם לא שמע ברכו רק שמע תקהל עונים עונה אמן, ע"ל סי' נז ס"ק א: (ג) שמע. ואם שמע מהקורא בתורה דיו ואין חזרונין בשבילו, עמ"א. וה"ה שמתפללין כל התפלה בשביל א' שלא התפלל, ב"י ד"מ. וכתב המגן אברהם מיהו נ"ל דאם אין שם ו' שלא התפללו לא יתפלל הש"י בלחש רק יתחיל מיד בקול רם, דהא עקר הפנה משום קדשה. וכתב מ"א בסימן נד שאם פורסין אחר קדיש בתרא יאמר מקצת פסוקים קדם פריסת שמע, שיעולם אין אומרים

באור הלכה

* אומר אבות וכו'. עין במשנה ברוכה שצ"ח קטן ח כמה שכתבנו בשם הג"ה, וז"ל בבאור הגר"א דמשמע מנה דבנת השור ולא יאמר רק הג' ברכות, ומכל מקום לדינא משמע מנה דמצד להג"ה שבסמ"ק, עין שם שפירא ראייה מהמשנה. וז"ל עוד במשנה ברוכה כמה שכתבנו בשם המגן אברהם. וברע"ב א"ל לא היה רב מנין והתפללו השמונה עשרה בלחש, אם יכול אחר"כ הש"י לעבר לפני התבה, צריך עיון: דלפי דעת השולחן ערוך דפוסק בריש הסע"ף דאפלו אם התפללו מתחלה כל אחד ביחודי יכול אחר"כ אחד לעבר לפני התבה, פשוט דכל"שכן כהו; כי מבני י"ל לפי דעת הירב"ו דנהנין קוטה, כמו שכתבנו במשנה ברוכה שצ"ח קטן א, אם פליג גס"כ בנה דהו' יחשב רק תפלת יחיד, או דלמא דבנה ערוף כיון דבנת התפלה היה מנין בבית הפנסה, וגם מנין שנתקבצו לעשרה היה עליהם חייב קדשה קדם שהתחילו להתפלל, וכמו שכתבנו במשנה ברוכה שצ"ח קטן א בסופו, עין שם, דעל הכל היה החיוב. ונדע, דלענין ד"ב כיצור לא דקורא מניה חייבא קדשה לאחר שהתפללו, הא דאנו עושין תמיד תזנת הש"י אף דאנו בקיאי, ויפי דברי החוספות במקלה (דף כ"ג ע"ב) השעם הוא משום קדשה⁹, על"כרחה הינו משום דבנת שנתקבצו העשרה ביחד היה

משנה ברורה

קל"ג בבית יוסף דמוכח דמנהגם הוא, דאף אם ארע שלא בא אדם לבית הנקנסת אחר "ברכו" אף על-פ"י אין מן הקדשין בכף, לכוך משבתות וימים טובים¹⁰, כדאיתא שם; ומכל מקום א"ל לבלש מנהגם בבית הנקנסת מפני המתחלקת, (ב) אכל במקום שאין לחש המחלקת יש לנהג שלא יאמר השליח צבור "ברכו" אלא-אם כן בא אחד אחר "ברכו" ולא שמע כלל באותו יום, ואף ששכר אמר "ויצר אור" מתר גס"כ לומר בשבילו אף על-פ"י שלא יסמך אליה "ויצר אור". וכן מי ששכר שמע "ברכו" קדם התפלה, ועמה מתפלל ביחידות והגיע ל"ברכו", ונדמין לו עשרה אנשים ששכר שמעו "ברכו", אף על-פ"י כן מתר לפרס על שמע ולומר "ברכו", הוא או אחר בשבילו, כיון דיאמר מיד אחר"כ ברפת "ויצר אור"; אכל אם תרמי לגריעותא, דהינו ששכר שמע "ברכו" או ששמע מהעולים בתורה שאמרו "ברכו", וגם הוא עמה אינו עומד קדם "ויצר אור", אינו יכול עוד לפרס על שמע ולומר "ברכו", הוא או אחר בשבילו:

א (א) כל אחד. והירב"ו בסימן רמא חלק ד פליג על זה וזה לשונו: אם התפללו עשרה כל אחד ביחודי, פרח מניהו קדיש וקדשה¹², כדאמרין גבי ברפת המזון [לקמן בסימן קצד סעיף א], וכיון דפרח מניהו, אף על-גב שאחר"כ נתחברו עשרה, אינם יכולים לחזור ולהתפלל בקדיש וקדשה, ואם חזרו והתפללו הוי ברכה לכשלה, עין שם, והובא דבריו בקצור במגן אברהם, ובספר מגן אברהם ובח"י אדם הביאו דבריו להלכה. ובתשובת הרמ"ע סימן פד וברך ה' חיים, בדיני ברכו אות ג, משמע דפוסק בהשלתן ערוף. אכן בתשובת חתם סופר חלק ארז"ח חיים סימן יז כתב דכן עמא דבר כהר"ב¹³. אכן גם להר"ב¹⁴, אם יש אחד מהם שלא התפלל ערוף יכול לפרס על שמע וגם לירד לפני התבה, אף לא יתפלל מתחלה התפלה בלחש, רק יתפלל חכה התפלה בקול רם¹⁵, דבכתיא גונא לא ש"ף פרח חובת תפלה מניהו, דהרי בשביל עצמו אומר, וכן כתב המגן אברהם בסימן קכד. והוא הדין דאחר מאותם ששכר יצאו יכול לפרס על שמע ולירד לפני התבה בשבילו, וכדלקמה בשלתן ערוף, וכיון דיש על-פנינים אחד שלא יצא ערוף ודי תפלה, כל ישראל ערבים זה בזה (הרדב"ו שם): (ב) ואומר קדיש. עין לעיל בסימן נד בהג"ה דצריך לומר מתחלה קצת פסוקים¹⁶: (ג) 'ויצר אור'. אף דבזמננו פלס בקיאיין ואין צריך לברכת המברך שיוציאן בהברכה, וכל"שכן לפי מה דא"ר המחבר ששכר ברכו פלס כל אחד בפני עצמו, מכל מקום סבידא לה להמחבר דאומר "ויצר אור" משום (ג) שלא יהיו נראין ככופרין חס ושלום, שהוא אומר להם שברכו ואין אחד מהם שברך, לכך אומר "ויצר אור" (א) ובקול רם, והאחרים שומעים, והשומע פעונה: (ד) ועכשיו וכו'. סבידא לן (ד) דכיון שעונים "ברכה ה' המברך לעולם ועד" הו לא מתיי ככופר, מידי דהנה אברפת התורה, ועין באל"ה רבה ובמגן אברהם שהסכימו גס"כ לזה: (ה) כמו בשחרית. רוצה לומר, אף אם פלס בכר התפללו כל אחד בפני עצמו: (ו) ולא נהגו כן. כתב הפרי מגדים: נראה ודאי, אם יש אחד שלא התפלל ערוף מעריב, יכול לעמוד בפני העמוד עם תשעה שהתפללו ויאמר "ברכו" בקול רם וגם יאמר הברכה ראשונה בקול רם, ויציא אף להמחבר, ואפשר דיוכל לומר גס"כ הקדיש שקדם שמונה עשרה, עד כאן לשונו: (ז) דליכא קדיש. ומשום "ברכו" לחודה (ס) לא קפדינן כל-כף. (י) ואף על-גב דבקצת מקומות אומרים לשלש פסוקים וקדיש קדם "ברכו" בערבית¹⁷, והו רק מנהג בעלמא ולא קפדינן בהאי קדיש¹⁸, מה שאין כן קדיש שאחר "שפתח" שחרית שהוא מנהג קדמונים קפדינן ט"פ: (ח) וקדשה וכו'. עין בערבית בסמ"ק שמימים "כל התפלה גס"כ¹⁹", ועין לעיל בסעיף קטן א, ודעת הר"ב²⁰ דאין לנהג דין עובר לפני התבה אלא-אם כן יש בהם על-פנינים אחד שלא התפלל ערוף. וכתב המגן אברהם: מיהו נראה לי, דאם אין שם ששה שלא התפללו לא יתפלל השליח צבור בלחש, רק יתחיל מיד בקול רם, דהא עקר הפנה בהחזרת בזה הוא רק משום קדשה, ויאמר הג' ראשונות בקול רם ומה שאר בלחש, אכל שיש רב מנין הם כמו צבור גמור²¹, ועין בבאור הלכה: (י) נקרא עובר וכו'. ואין זה מצוי כהיום, (י) משום דרגילין לפרס על שמע בשביל המתאמתין לבוא, אחר גמר סיום שמונה עשרה בלחש קדם שמתחיל השליח צבור התפלה בקול רם, ויוציאין על ידו ענין הקדשה ויצריכין לזהר בעת שמקבצין אז בפתח בית הנקנסת לפרס על שמע (ח) שלא יעברו נגד המתפללין. אכל אם ארע שנתאחר לבוא להתפלל אחר התפלה, יוכל לפרס על שמע ולירד לפני התבה: (י) שלא שמע. ואם שמע מהעולים בתורה, די, ואין חזרונין בשבילו, אם לא שהוא עומד עמה קדם ברפת "ויצר אור" אז מתר

שער הציון

(ב) כל זה מן הרמ"ע ויראפנים וירד"ח חיים ושי"א: (ג) בית יוסף: (א) פרי מגדים: (ד) דברי משה: (ה) מגן אברהם (י) מחצית השקל: (ו) לבוש. ועין באל"ה רבה בשם המעצ"י יוס"טוב: (ח) מגן אברהם:

ח בתי"י וסוף ו מנלה
כ"ד וכתנא קמא ד שם
בגמרא

הלכות קריאת שמע סימן סט

על שמע ולעבור לפני התבה בשביל אותו שלא שמע. והמכל מקום אם אותו שלא שמע קרי לפרס על שמע ולעבור לפני התבה, (יא) מוטב שיפרס (א) ויעבור לפני התבה הוא משיפרס ויעבור לפני התבה אחר שפכר שמע: הגה ומי שעובר לפני התבה ואמר שלש הברכות הראשונות *ישלים כל התפלה ולא יפסיק אף-על-פי שפכר התפלה, אבל האחרים (יב) וכולין להפסיק אחר-כך. וכל-שכן שאם לא התפלל הפורס והעובר לפני התבה (ד) תחלה (יג) *שישלים תפלתו, אף-על-פי שיצטרף לקרות אחר-כך קריאת שמע ולא יסמך גאלה לתפלה (כ"י בשם מהר"א). ואסור להפסיק בדברים אלו בין גאלה לתפלה או בקריאת שמע ובכריותיה, ולכן אסור לשליח-צבור להפסיק בין קריאת שמע לתפלה או בקריאת שמע ובכריותיה כדי לפרס על שמע לאותן הבאים לבית-ההכנסת לאחר שהתפללו והקהל קדיש ו'ברכו' (יד) והתחיל בכרפת 'יוצר (ה) אור': אבל בכרפת ערבית שהיא רשות (טו) *יכול (ו) להפסיק להוציא אחרים ידי חובתם; *ומכל מקום איש אחר יכול לפרס על שמע או להתפלל בעצרה כל התפלה, אפלו באותו בית-ההכנסת שפכר התפללו, להוציא אחרים ידי חובתם, רק שלא יעמד החזן השני במקום שעמד הראשון, וזהו נראה גנאי לראשונים, דהוי כאלו לא יצאו בראשונה ידי חובתם (השוכח מהר"י מינין סי' ט"ו). ונראה לי דוקא שעדין הראשונים בבית-ההכנסת אלא שהשלימו סדרם, אבל אם (טז) יצאו הראשונים ויכל לעמד החזן אף במקום (יז) שעמד (יח) הראשון: **ב** 'סומא אף-על-פי שלא ראה מאורות ממיו (יט) פורס על שמע ומברך 'יוצר המאורות', 'שהוא נהנה במאורות שראוין אחרים שירוהו דהך אפר לך-בה':

באר היטב

כן אלא ותפלל כסדר ויסמך גאלה לתפלה ואח"כ יפרס שמע: (ה) אור. אבל אם לא התחיל חזן ואומר ברכו לאותם שקבאו לבהכ"נ, כ"י לבוש: (1) להפסיק. בין גאלה לתפלה, דכלא"ה מפסיקים בפסוקים, אבל באמצע ברכות לא יפסיק. מ"א: (1) הראשון. אפלו חזן הראשון, לבוש. פתב במשפטי-שמואל שאם הראשונים הוציאו ס"ת וקראו בה אין

משנה ברורה

לפרס בשבילו, וכמו שכתבנו בריש הסימן, עין שם: (יא) מוטב שיפרס. ועקשו נהגו שלעולם האבלים פורסים שמע, ואפלו שמעו ויש אחר שלא שמע, ואיננו נכון, כן פתב המגן-אברהם. אבל הפרי-מגדים ישב המנהג, משום דאין פנאי לבקש איש יודע בין תפלת שמונה-עשרה בלחש, אבל ודאי אם יש פנאי ויש מי שידע ולא התפלל, ראוי שהוא יפרס: (יב) וכולין להפסיק. וללכת (ט) לדרך, שהעקר היה רק בשביל הקדושה: (יג) שישלים תפלתו(10). ורצה לומר, דכל-שכן דלא יפסיק בזה מפיין שהתפלה צריכה לו בשביל עצמו לצאת בזה ידי תפלה, אף-על-פי שעל-ידי-זה יצטרף אחר-כך לקרא רק קריאת שמע ולא יסמך גאלה לתפלה. ולפי זה, אדם שנתאחר לבוא לבית-ההכנסת ולא שמע "ברכו" וקדושה, וחושש שמא לא יהיה אחר-כך מנן בבית-ההכנסת פשיעי לתפלה, מותר לפרס ולעבור לפני התבה להתפלל כל ה"ח ברכות כדי שיהיה יוכל המגן-אברהם פתב דלכתחלה אין נכון לעשות פן לבשל מצות סמיכת גאלה לתפלה משום קדושה(11). אלא ותפלל פסדר ויסמך גאלה לתפלה,

באר הגולה

עליהם חייב קדושה, ואם-כן הכי נמי בענינו. ומצאתי בשלחן-ערוך של הגר"ז דמקל בזה בדיעבד, ומכל מקום יש לדחות דאפשר דהוא איל רק לפי דעת השלחן-ערוך, כי לא הזכיר דעת הירוש'י, אבל למנהג דנהגין בהירוש'י, כמו שקתב החתם סופר, צריך עיון: * ישלים כל התפלה. נראה לי דרצה לומר בלחש(13), דהא האחרים יכולים ללכת לדרך, כמו שקתב הבלוש: * שישלים תפלתו. ועין משנה ברורה סיף קטן יג בסופו. ופשוט דבשביל פריסת שמע, אם איננו רוצים שארי האנשים להמתין עליו יכול לדלג בפסוקי דזמרה ויאמר רק ברוך שאמר ואשרי וישמחתי ופרס על שמע, אף אם איננו רוצים להמתין עליו כלל, יאמר קצת פסוקים ואחר-כך קדיש וברכו. אף צריך עיון קצת מה יעשה אחר-כך; אם טוב יותר לדלג לגמרי ותחיל תפך אחר הפכו מוצר אור, וזהו פריסת שמע המעלה לשאומר תפך יוצר אור אחריו כפינו, או ויתחיל אחר כך מברוך שאמר. ועין לעיל בסימן נד מה שכתבנו בשם האחרונים דברוך שאמר וישמחתי מה שנהגו קדמה מאד, על-כן לראויה טוב יותר שיתחיל אחר-כך מברוך שאמר: * יכול להפסיק וכו'. ואף-על-גב דלעיל פתב דלא נהגו בערבית לפרס על שמע, מכל מקום נפקא-מנה למקום שנהגו [פמ"ג]: * ומכל מקום איש אחר וכו'. ורצה לומר, אף-על-גב דבענינו לשליח-צבור מלהפסיק להוציאם ידי חובה, אבל איש אחר וכו'. ומה דאצל פריסת שמע לא נקט בעשרה ואצל להתפלל נקט בעשרה, עין בדרכי-משה דאין מסיים בזה עם מהר"י מינן לדינא דלתפלה בעינן דוקא עשרה שלא התפללו, אלא תפלה שוה עם פריסת שמע, וכן פתב המגן-אברהם בסעיף קטן ד:

ואם יהיה אז עשרה בבית-ההכנסת יאמר קדושה. ועין בבאור הלכה: (יד) והתחיל. אבל אם לא התחיל, (י) חזן ואומר "ברכו" לאותם שקבאו לבית-ההכנסת: (טו) יכול להפסיק, ורצה לומר בין גאלה לתפלה, דהנינו אחר סיום ברפת השפיכנו, וכלאו הכי מפסיקין גם-כן בפסוקים(12), אבל (16) באמצע הברכות לא יפסיק: (טז) יצאו הראשונים. והוא הדין אם הוא קביעות שיתפללו בזה בית-ההכנסת כמה פעמים זה אחר זה, אין קפידא [מגן-גבורים וש"א]: (יז) שעמד וכו'. אלא אם אין חזן לאחרונים יכול אפלו החזן הראשון להתפלל שנית להוציא גם האחרונים [לבוש ומ"א]. ופשוט דבזה אין צריך החזן לעמד לפני התבה כל עת התפלה, אלא פשיעינו "ברכו" הוא יאמר לפניהם קדיש ו"ברכו", ואחר-כך יאמרו בעצמן מ"יוצר אור" והלאה עד גמר שמונה-עשרה בלחש, כי במקומותינו פלן בקיאיין ואין נוהגין לצאת בזה על-ידי שליח-צבור, ואחר-כך יעמד לפני התבה לחזן התפלה פנהוג עם כל הקדישים שאחר התפלה: (יח) הראשון. פתב במשפטי-שמואל, שאם הראשונים הוציאו ספר-תורה וקראו בה, אין מנהג הוא לשניים להוציא ספר-תורה פעם אחרת ולקרות בה, ונתן לזה טעם, שהוא משום פגמו של ספר-תורה, שמא יאמרו שמצאו פסול בספר-תורה ראשונה ומפני-כך הוציאו שניה; ואף אם היא ספר-תורה זו עצמו, מכל מקום שמא יאמרו הראשונים שאחרת היא שהוציאו משום פסול שמצאו בראשונה, וגם (יט) שיש פגם לראשונים שיאמרו שלא יצאו ידי קריאה. ומהאי טעמא אם הלכו הראשונים לביתם, (יג) כמו הנהיגים, או (יד) שהוא מקום קביעות שיתפללו פעמים זה אחר זה, אין קפידא. וכל זה מכת מנהגא, אבל מן הדין אין שום אסור בכל גווי, שאין לחש לפגם ראשונה אלא פשהיה עולה לקרות בשניה מי שעלה כבר בראשונה, וגם דוקא אם עולה וקורא מיד זה אחר זה בלי הפסק איש ביניהם, כמו שיתבאר בסימן קמד, אבל כאן שפסיקים הרבה וגם הוא צבור אחר, אין לחש בזה לכלום [מגן גבורים]: **ב** (יט) פורס. וגם יוכל לירד לפני התבה לתפלה(14), גדלעיל בסימן נג סעיף יד, עין שם ובמשנה ברורה. יש למנע לקטן שלא יפרס על שמע(15), ומיהו כל שהגיע ל"ג שנים אין מדקדקין אם הביא שמי שערות(16), דברכות קריאת שמע דרבנן [פמ"ג]:

שער הציני

(ט) לבוש (י) בתי"י וסוף ומנלה: (יא) מגן-אברהם וש"א: (יב) מגן-אברהם: (יג) פרי-מגדים: (יד) פרי-מגדים: (טז) מגן-גבורים:

הַלְכוּת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן סט

ביאורים ומוספים

[משנב"ס"ק יג]

שְׁשִׁילִים תְּפִלְתֹּת¹⁰¹ וכו', לְכַסֵּל מִצְוַת סְמִיכַת גְּאֻלָּה לְתַפְלָה מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה¹¹.

10) כֵּאֵן כֹּתֵב הַרְמ"א שֶׁאֵף מִי שֶׁכִּבֵּר הַתְּפִלָּה, כִּיּוֹן שֶׁאֹמֵר אֶת שֵׁלֶשׁ הַבְּרִכוֹת הַרְשׁוֹנוֹת צָרִיךְ לְסַיֵּם אֶת כָּל תְּפִילַת שְׁמוֹנֵה עֶשְׂרֵה. אֲמֵנָם, לְעִנְיַן תְּפִילַת מִנְחָה כֹּתֵב הַשּׁוּ"ע לְקַמֵּן (ס"י רַל"ב ס"א) שֶׁאִם הִשְׁעָה דְחֻקָּה לְאַחַר שֶׁגִּמְרוּ תְּפִילַת שְׁמוֹנֵה עֶשְׂרֵה בְּלִחוּשׁ, יֵאֵמֵר הַשּׁוּ"ע רֶק שֵׁלֶשׁ בְּרִכוֹת רֵאשׁוֹנוֹת, וּבִיֵּאֵר בְּשׁו"ת אַגְרוֹת מִשֵּׁה (או"ח ח"ג ס"י ו) שְׁדוּקָא בְּתְּפִילַת מִנְחָה כִּיּוֹן שֶׁרֹבֵב בְּנֵי אֲדָם מִתְּפִלָּיִם בְּסוּף זְמַנָּה מִצְוִי שִׁיאֲרַע שֶׁלֹּא יִהְיֶה זְמַן לְגַמּוֹר אֶת כָּל הַשְּׁמוֹנֵה עֶשְׂרֵה בְּחֻזְרַת הַשּׁוּ"ע, וְלִכְּן כִּדִּי לֹמַר קְדוּשָׁה תִּיקְנוּ שֶׁאִפְשָׁר לֹמַר רֶק אֶת שֵׁלֶשׁ הַבְּרִכוֹת הַרְשׁוֹנוֹת, מִזֶּה שֶׁאֵינָן כֵּן בְּתְּפִילַת שְׁחִירִית שֶׁלֹּא מִצְוִי שֶׁלֹּא יִגְמְרוּ אֶת תְּפִילַת שְׁמוֹנֵה עֶשְׂרֵה בְּתוֹךְ זְמַנָּה, תִּיקְנוּ שֶׁחַיִּיב לְגַמּוֹר אֶת כּוֹלָהּ.

11) וּבִבְיָה"ל לְקַמֵּן (ס"י קט ס"א ד"ה לְקְדוּשָׁה) כֹּתֵב שֶׁסְּמִיכַת גְּאֻלָּה לְתְּפִילָה עֵדִיפָה מְקֻדְשָׁה, שֶׁאִם יִכּוֹל לְקַיֵּם רֶק אֶחָד מֵהֶם עֵדִיף שִׁיסוּמֵן גְּאֻלָּה לְתְּפִילָה. וְהִבִּיא רֵאִיָּה מְדַבְּרֵי הַשּׁוּ"ע לְעִיל (ס"י סו ס"ט) שֶׁאֲסוּר לְעִנּוֹת קְדוּשָׁה בֵּין גְּאֻלָּה לְתְּפִילָה.

[משנב"ס"ק יט]

וּבְלֵאוּ הֵכִי מְפָסְקִין גַּם-כֵּן בְּפִסּוּקִים¹².

12) אֲמֵנָם, לְקַמֵּן (ס"י רלו ס"ק ח) כֹּתֵב שֶׁהִטְעַם שֶׁאִפְשָׁר לְהַפְסִיק שֶׁם לֹמַר 'בְּרַכּוֹ', הוּא מְכִיּוֹן שֶׁגַּם אֲמִירַת 'בְּרַכּוֹ' הִיא צוּרֶךְ הַתְּפִילָה.

וּלְפִי הִטְעַם שֶׁכֹּתֵב הַמְשַׁנֵּיב כֵּאֵן, בֶּאֱרָץ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא נִהְגוּ לֹמַר פִּסּוּקִים לְאַחַר בְּרַכַּת הַשְּׁכִיבֵנוּ, כֹּתֵבוּ הַכֶּף הַחַיִּים (ס"ק יג) וּבְשׁו"ת אֲבֵן יִשְׂרָאֵל (ח"ט ס"י סג) שֶׁאֵינָן לְהַפְסִיק גַּם לְאֲמִירַת 'בְּרַכּוֹ'.

[בִּיה"ל ד"ה יִשְׁלִים כָּל הַתְּפִלָּה]

נְרָאָה לִי דְרוּשָׁה לֹמַר בְּלַחֲשׁ¹³.

13) בְּנוֹסַח אֲשֶׁכֶּנּוּ שֶׁהַשּׁוּ"ע אֹמֵר לְאַחַר קְדוּשָׁה 'לְדוֹר וָדוֹר', כֹּתֵב הָעֶרּוֹךְ הַשְּׁלַחַן (ס"ט) לְגַבֵּי יַחִיד שֶׁלֹּא הַתְּפִלָּל וּמִתְּפִלָּל בְּקוֹל רֶם שִׁיאֵמֵר 'אַתָּה קְדוּשׁ', כִּיּוֹן שֶׁלְּדוֹר וָדוֹר נִתְּקַן דוּקָא לְשׁוּ"ע, מֵאִידֶךְ הַגְּרַשׁ"ז אוּיעֶרְבֶךְ (הַלִּיכוֹת שֶׁלְמָה תְּפִלָּה פ"ט ס"ה) כֹּתֵב שִׁיאֵמֵר 'לְדוֹר וָדוֹר' וְלֹא 'אַתָּה קְדוּשׁ', כִּיּוֹן שֶׁנוֹסַח 'לְדוֹר וָדוֹר' נִקְבַּע לְנוֹסַח שֶׁל קְדוּשָׁה בְּצִיבוּר.

[משנב"ס"ק יט]

וְגַם יִכּוֹל לִיָּרֵד לְפָנֵי הַתְּבָה לְתַפְלָה¹⁴ וכו', יֵשׁ לְמַנְעֵ לְקַטֵּן שֶׁלֹּא יִפְרֹס

עַל שְׁמַע¹⁵, וּמִיָּהוּ כָּל שֶׁהִגִּיעַ לִי"ג שְׁנִים אֵינָן מְדַקְדְּקִין אִם הִבִּיא שְׁפִי שְׁעָרוֹת¹⁶.

14) וְלְעִנְיַן מִיָּנּוּי סוּמָא לְשִׁלּוּחַ צִיבוּר בִּימֵים נוֹרָאִים, כֹּתֵב לְעִיל (ס"י נג ס"ק מא) שֶׁיֵּשׁ מַחְלוּקַת אִם לְמִנּוּתוֹ אִפִּילוּ אִם הוּא סוּמָא רֶק בְּאַחַת מֵעִינָיו, כְּשִׁישׁ אַחַר רֵאוּי וְהִגּוֹן כִּיּוֹצֵא בּוֹ. אֲךָ אִם הִיָּה שׁוּ"ע וְנִעֲשָׂה סוּמָא, לְכָל הַדְּעוֹת אֵינָן לְסַלְקוּ מִלְּהוּיֹת שׁוּ"ע.

וּבִטְעַם הַדְּבַר שֶׁסוּמָא יִכּוֹל לְבָרֵךְ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת, כֹּתֵב בְּבִיָּה"ל לְקַמֵּן (ס"י תכו ס"א ד"ה וְנִהְיִין) מִשּׁוּם שׁוֹ בְּרַכָּה עַל בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְחִידוּשׁוֹ, מִזֶּה שֶׁאֵינָן כֵּן בְּרַכַּת 'מְאוּרֵי הָאֵשׁ' שֶׁלֹּא יִכּוֹל לְבָרֵךְ, כִּיּוֹן שֶׁצָּרִיךְ רֵאִיָּה עִם הַהֲנָאָה.

15) וּבִטְעַם הַדְּבַר שֶׁקֵּטֵן לֹא יִפְרוֹס עַל שְׁמַע עֲבוּר מִי שֶׁלֹּא שִׁמַּע בְּרַכּוֹ, כֹּתֵב לְעִיל (ס"י נג ס"ק לב) כִּיּוֹן שֶׁיֵּשׁ מִצְוָה עַל כָּל הַצִּיבוּר לְשִׁמּוּעַ בְּרַכּוֹ בְּשְׁחִירִית וְעֶרְבִית, וְלִכְּן קֵטֵן שֶׁאֵינּוּ חַיִּיב אֵינּוּ יִכּוֹל לְהוֹצִיאֵם בּוּזָה, וְרֵאִיָּה עוֹד מִזֶּה שֶׁכֹּתֵבנוּ שֶׁם.

וְלֹמַר בְּרַכּוֹ עַל יְדֵי גְדוֹל עֲבוּר קֵטֵן שֶׁהִגִּיעַ לְחִינוּךְ, כֹּתֵב הַא"א (בוֹטְשֶׁאטְשׁ, ד"ה לְגַבֵּי) שְׁמוֹתָ, וְהַסְתַּפֵּק הָאֵם מוֹתֵר עֲבוּר אִשָּׁה.

16) וּבְגִדֵר י"ג שְׁנִים, כֹּתֵב לְעִיל (ס"י נג ס"ק לג וס"י נה ס"ק מב) שֶׁהֵן שְׁנִים שְׁלִימוֹת מִיּוֹם לְיוֹם, וְאֵינָן חִיסְרוֹן כְּשֶׁחָסַר מִקְצַת שְׁעוֹת מֵעַת לְעַת לְלִידְתּוֹ, וְלִכְּן מִי שֶׁנּוֹלַד בְּרֵאֵשׁ הַשְּׁנָה קוֹדֵם בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת, נִעֲשָׂה בְּרַ מִצְוָה בְּתַחִילַת לַיִל רֵאֵשׁ הַשְּׁנָה שֶׁל שְׁנַת י"ד.

וְלְעִנְיַן שׁוּ"ע בֵּן י"ג שֶׁלֹּא נִתְּמַלָּא זְקֵנוּ, כֹּתֵב לְעִיל (שֶׁם ס"ק כה) בְּשֶׁם הַמְּגִיָּא שֶׁבְּדַבְּרִים שֶׁהֵם מְדַרְבְּנָן בְּסַתְּמָא אֵינָן צָרִיךְ לְבִדּוֹק שִׁישׁ לוֹ שְׁעָרוֹת, שֶׁהוֹלְכִין אַחֲרֵי הָרוֹב שֶׁמְבִיאֵימ, אֲךָ מְבִיא הַשְּׁפַמ"ג כֹּתֵב שֶׁלְּדַעַת הַרְמַב"ם שֶׁתְּפִילָה דְּאוּרִיָּתָא, אֲסוּר לְשׁוּ"ע לְהוֹצִיא אַחֲרֵימ בְּתְּפִילָה עַד שֶׁנִּדְעַ בּוֹדְאֵי שֶׁהִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת. אֲבָל לְצַרְפוֹ לְמַנְיָן, כֹּתֵב לְעִיל (ס"י נה ס"ק לא) שֶׁאֵף לְדַעָה זֹו יִכּוֹל לְהַצְטַרֵּף, כִּיּוֹן שֶׁצִּירְוֹף עֶשְׂרֵה לְמַנְיָן אֵינּוּ מִן הַתּוֹרָה.

וְגִדֵר נִתְּמַלָּא זְקֵנוּ, כֹּתֵב לְעִיל (ס"י לט ס"ק ג) שֶׁהִיָּינוּ שִׁישׁ לוֹ רִיבּוּי שְׁעַר בּוֹזְקָנוּ וְאִפִּילוּ אִם שְׁעָרוֹתָיו קִטְנוֹת מְאֹד.

וְלְמִנּוּת מִי שֶׁלֹּא נִתְּמַלָּא זְקֵנוּ לְשׁוּ"ע קְבוּעַ, כֹּתֵב בְּבִיָּה"ל לְעִיל (ס"י נג ס"י ד"ה אֲבָל בְּאַקְרָאִי) שֶׁאִם יוֹדְעִים שֶׁבְּכָל הַשְּׁנָה לֹא יוֹדְמָן לְהֵם שׁוּ"ע שְׁנַתְּמַלָּא זְקֵנוּ, מוֹתֵר לְמִנּוּת בֵּן י"ג לְשׁוּ"ע קְבוּעַ, אֲךָ בְּסַתְּמָא לֹא יִמְנוּהוּ כְּשׁוּ"ע קְבוּעַ, שְׁמָא יוֹדְמָן לְהֵם שׁוּ"ע שְׁנַתְּמַלָּא זְקֵנוּ. וְכֹתֵב (שֶׁם) לְדוֹן אִם כְּשִׁישׁ אַחַד שְׁנַתְּמַלָּא זְקֵנוּ, הָאֵם מוֹתֵר לְמִי שֶׁלֹּא נִתְּמַלָּא זְקֵנוּ לִירֵד בְּאַקְרָאִי לְפָנֵי הַתִּיבָה.

וּבְרֵאֵשׁ הַשְּׁנָה, יוֹם כִּיפּוּר וְתַעֲנִיּוֹת, כֹּתֵב לְעִיל (שֶׁם ס"ק כד) שֶׁאֵינָן מוֹרִידִין אִפִּילוּ בְּאַקְרָאִי מִי שֶׁלֹּא נִתְּמַלָּא זְקֵנוּ, וְאֵינָן לְהַקֵּל בּוּזָה אִפִּילוּ עַל יְדֵי מַחִילַת הַצִּיבוּר.